

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. декана юридичного факультету

Москалик Н. Б.

« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. проєктора
з науково-педагогічної роботи
Островерхов В. М.

« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Декан Національно-наукового інституту
новітніх освітніх технологій

Питель Г. В.

« 31 » 08 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Поліцейська деонтологія»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 26 «Цивільна безпека»
спеціальність – 262 «Правоохоронна діяльність»,
освітньо-професійна програма – «Правоохоронна діяльність»

кафедра теорії та історії держави і права

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ. заняття	ІРС	Тренінг, КПІЗ	СРС	Работ	Екзамен
денна	1	1	46	44	5	4	55	150	1
зочна	1	1,2	8	4	-	-	138	150	2

ТЕРНОПІЛЬ – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 26 Цивільна безпека, спеціальності 262 Правоохоронна діяльність затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 року).

Робочу програму склала: доцент кафедри, доцент, к.ю.н. Валентина Кравчук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії держави і права, протокол № 1 від 30 серпня 2023 року

В.о. завідувача кафедри теорії та історії держави і права

 Наталія Чудик

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 262 Правоохоронна діяльність, протокол № 1 від 30 серпня 2023 року

Голова групи забезпечення спеціальності Ніна Рогатинська

Гарант ОП Правоохоронна діяльність Пілюков Ю.О.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІЦЕЙСЬКА ДЕОНТОЛОГІЯ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «ПОЛІЦЕЙСЬКА ДЕОНТОЛОГІЯ»

Дисципліна «Поліцейська деонтологія»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань - 26 «Цивільна безпека»	Статус дисципліни: обов'язкова. Мова навчання: українська.
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність - 262 «Правоохоронна діяльність»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 1 Заочна – 1,2
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: Денна – 46 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 44 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 150 год.		Самостійна робота: Денна – 55 год. Заочна – 138 год. Індивідуальна робота (КПЗ): Денна – 5 год.
Тижневих годин - 10, з них аудиторних – 6 год.		Вид підсумкового контролю – іспит

2. Мета і завдання дисципліни «Поліцейська деонтологія»

2.1. Мета вивчення дисципліни

В умовах розбудови незалежної Української держави постала нагальна потреба у висококваліфікованих фахівцях у сфері права, які б на високому рівні відстоювали права, гідність і честь людини, були носіями правди та справедливості, гуманізму та милосердя, служили еталоном виконання свого професійного обов'язку правника. «Поліцейська деонтологія» є дисципліною, яка вивчає систему загальних знань про правила професійної поведінки, професійний етикет, застосування норм моралі, моральні нормативи, співпрацю з колегами, взаємостосунки з громадянами, мудрість спілкування, професійно-етичні вимоги до професійних та особистих якостей працівників Національної поліції, про систему формування цих якостей.

Навчальна дисципліна передбачає вивчення системи деонтологічних норм поведінки співробітників поліції в їх професійній діяльності, що дозволяє надбати необхідні універсальні і професійні якості і успішно працювати в обраній сфері діяльності. При цьому у поліцейській деонтології слід виділити проблематику двох напрямків – реалізації норм належної поведінки поліцейського, дотримання принципу неупередженості й абсолютної поваги до всіх людей, незалежно від їх національності, походження, соціального статусу, політичних та релігійних переконань – з одного боку, а з іншого – врахування демографічних, соціально-статусних, релігійних, національно-етнічних особливостей різних груп населення при контактах з ними.

Метою викладання дисципліни є сприяння становленню сучасного висококваліфікованого працівника поліції; формування та розвиток правових знань здобувачів вищої освіти, уміння аналізувати нормативно-правові акти, що містять

деонтологічні вимоги; виробляти навички самостійно застосовувати отримані знання при оцінці конкретної ситуації; формувати ціннісні орієнтири здобувачів вищої освіти відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, справедливості, поваги до особистості; виховувати активну громадянську позицію; сприяти усвідомленню ролі та значення поліцейської діяльності в розбудові та зміцненні української держави; формувати у працівників поліції правову свідомість, професійні та особисті якості, правильного сприйняття складних ситуацій на зразок наявного конфлікту інтересів.

Поліцейська деонтологія є складовою юридичної деонтології. Дослідники розрізняють такі різновиди юридичної деонтології:

- 1) загальну – що включає основні аспекти характеристики належного, обов'язкового в повсякденній поведінці юриста при виконанні ним службових функцій;
- 2) нормативну – що обґрунтовує практичні моральні рекомендації, соціальні норми-вимоги (нормативні приписи) до юриста будь-якої спеціалізації;
- 3) спеціальну – що висвітлює специфічні деонтологічні особливості конкретних спеціалістів-правників (адвоката, прокурора, слідчого, нотаріуса та ін.), їх професіограми.

Дисципліна “Поліцейська деонтологія” вивчає зміст правових форм або права як особливої форми самоорганізації – правові норми, правові акти, правовідносини, правопорядок, аналізує поряд з моральними, психологічні, політичні, професійні, етичні, естетичні вимоги, які регламентують ставлення спеціаліста до об'єктивної праці.

Навчальна дисципліна «Поліцейська деонтологія» дозволяє надбати необхідні універсальні і професійні якості і успішно працювати в обраній сфері діяльності. Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є суспільні відносини між поліцейським і об'єктом його професійної діяльності. Предметом вивчення навчальної дисципліни є механізм реалізації норм деонтологічних поведінки в службовій та позаслужбовій діяльності.

Метою вивчення дисципліни «Поліцейська деонтологія» є впровадження та розвиток таких морально-етичних засад суб'єктно-об'єктних відносин у правоохоронній діяльності, які дозволили б як збагатити, так і якісно наповнити правосвідомість студентів концептуальним розумінням значення деонтологічних норм у правозастосуванні, забезпечило б розуміння пріоритетного значення моральної складової у створенні і функціонуванні права як суспільного феномену; розкрити його специфіку як духовно-культурного явища; визначити методи і засоби вирішення конкретних практичних проблем у юриспруденції, правильного сприйняття суб'єктивно складних ситуацій на зразок наявного конфлікту інтересів.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Завданнями викладання дисципліни “Поліцейська деонтологія” є досягнення запланованих результатів навчання з дисципліни, що забезпечують досягнення запланованих результатів освоєння освітньої програми:

- вивчення системи норм деонтологічних поведінки в професійної діяльності.
- практична реалізація норм деонтологічної поведінки у службовій і позаслужбовій діяльності
- розвиток правової грамотності та правосвідомості;
- розвиток навичок виконання громадянського і службового обов'язку, професійних завдань відповідно до норм моралі, професійної етики.

Виходячи із мети, завданнями є надання системного уявлення про моральні основи поліцейської діяльності; ознайомлення з деонтологічними і моральними принципами юридичної та поліцейської служби в державах Західної Європи та США; висвітлення національних стандартів професійної діяльності поліції; визначити моральні та психологічні проблеми професійної діяльності, ознайомлення з основними правилами службового етикету; надати загальне уявлення про професійну культуру працівника поліції, її основні елементи (психологічну, моральну, естетичну культуру поведінки); висвітлення найбільш гострих моральних проблем юридичної діяльності, причин моральних та професійних конфліктів; ознайомлення зі специфікою майбутньої професії; підготовка до сприйняття базових освітніх дисциплін; сприяння вихованню майбутнього працівника поліції, здатного стати на захист прав людини, патріота своєї держави, фахівця з моральними якостями.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни “Поліцейська деонтологія”

Компетентності, що формуються в результаті освоєння навчальної дисципліни.

- Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.
- Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

“Поліцейська деонтологія”, що розглядається в широкому її розумінні, тісно пов’язана з суспільними науками: етикою, соціальною психологією, політологією, естетикою, інформатикою, оскільки вона включає в себе всі елементи цих наук. В більшій мірі предметний зв’язок прослідковується і з прикладними науками: правовою психологією, правовою етикою, правовою естетикою, правовою інформатикою, тобто тими науками, котрі виникли на стику юриспруденції та вказаних вище суспільних наук.

Поліцейська деонтологія є професійно-прикладна міждисциплінарна наука, ввідна теоретико-правова наука в теоретичну і практичну юриспруденцію. При цьому юридична деонтологія опирається на знання теорії держави і права, галузевих та міжгалузевих наук (конституційного, цивільного, кримінального, адміністративного, трудового, екологічного, інформаційного права та ін.). Крім того, вона використовує досягнення наук, що вивчають державу і право зарубіжних країн у порівняльному плані і міжнародно-правові відносини.

2.5. Результати навчання

Цією компонентою освітньої програми забезпечуються такі програмні результати

- Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності
- Здійснювати пошук та аналіз новітньої інформації у сфері правоохоронної діяльності, мати навички саморозвитку та самоосвіти протягом життя, підвищення професійної майстерності, вивчення та використання передового досвіду у сфері правоохоронної діяльності.

Студент повинен:

знати:

зміст і значення деонтологічних вимог до працівника поліції та його діяльності; сутність моралі;

основні категорії деонтології і професійної етики;

форми прояву професійної деформації;

особливості моральної, естетичної, психологічної культури працівника поліції;

національні та міжнародні стандарти професійної діяльності поліції;

основні види юридичної практики.

вміти:

аналізувати особисту професійну діяльність з погляду моральних цінностей;

давати моральну оцінку мотивам, діям, засобам та наслідкам дій;

організувати відповідно до деонтологічних вимог спілкування в колективі, відносини з підлеглими, керівниками, громадянами;

реалізовувати деонтологічні вимоги в організації управління колективом.

організувати моральне виховання співробітників;

переконливо й аргументовано вести дискусії з морально-правових проблем;

самостійно вирішувати практичні завдання, використовуючи положення відповідних

нормативно-правових актів;

відстоювати власні права, захищати честь і гідність громадян.

практичні навички:

аналізувати особисту професійну діяльність з погляду моральних цінностей;

давати моральну оцінку мотивам, діям, засобам та наслідкам дій;

організувати на науковій та моральній основі спілкування в колективі, відносини з підлеглими, керівниками, громадянами;
 організувати моральне виховання співробітників та підлеглих;
 переконливо й аргументовано вести дискусії з морально-правових проблем;
 відстоювати власні права, захищати честь і гідність громадян.

Студент повинен усвідомити, що працівник правоохоронних органів зобов'язаний:

- діяти в дусі поваги до своєї професії;
- виконувати професійні обов'язки відповідно до принципів незалежності, верховенства права, законності, конфіденційності тощо;
- діяти в дусі справедливості, гуманності, доброзичливості, лояльності, великодушності щодо суб'єктів права;
- діяти відповідно до вимог презумпції добропорядності до суб'єктів права;
- сприяти здійсненню ідеї правосуддя у правовій державі;
- ставитися з повагою до колег при здійсненні професійної діяльності;
- застосовувати і виконувати правила етики;
- дотримуватися загальнолюдських моральних норм і цінностей, сприяти зміцненню моральних засад суспільства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні положення

Тема 1. Поліцейська деонтологія як міждисциплінарна наука (4 год.)

Становлення системи деонтологічних знань: історичний аспект. Основні ідеї праці І. Бентама «Деонтологія або наука про мораль».

Юридична деонтологія як наука та навчальна дисципліна. Методи, принципи, функції та завдання юридичної деонтології.

Предмет та структура курсу «Поліцейська деонтологія». Мета, завдання і функції деонтологічних основ правоохоронної діяльності поліції. Структура курсу. Місце поліцейської деонтології в системі суспільних і юридичних наук.

Роль деонтологічних знань у професійній підготовці.

Література: 1-3, 5, 6, 9-11, 13, 16, 17, 19, 24, 25, 26, 29, 30, 32, 35, 36.

Тема 2. Поліцейська діяльність: поняття, ознаки, професіограма (4 год.)

Юридична діяльність: поняття, функції та класифікація. Види юридичної практичної діяльності. Суб'єкти юридичної практичної діяльності.

Поняття поліцейської діяльності. Співвідношення поліцейської діяльності та правоохоронної діяльності.

Принципи діяльності поліції. Задачі і функції поліції в демократичній державі як сервісної служби. Форми і методи здійснення поліцейської діяльності.

Зміст, система та види поліцейської діяльності. Суб'єкти і об'єкти поліцейської діяльності: поняття, види. Поліцейська діяльність як засіб забезпечення публічної безпеки.

Професіограма поліцейського.

Література: 2, 6, 9, 18-21, 26-28, 33-35, 38, 41, 42, 45, 48, 59.

Тема 3. Поліцейський як представник держави. Поняття та характеристика, функції держави (4 год.)

Поняття та ознаки держави.

Поняття та класифікація функцій держави.

Класифікація держав за їхньою формою (форми правління, форми державного устрою, політичні режими).

Апарат і механізм держави. Державні підприємства та установи.

Органи держави: їх ознаки та види. Державні органи України.

Державна влада. Ознаки, які характеризують публічну державну владу.

Правова держава і громадянське суспільство. Принципи правової держави. Загальне

поняття про громадянське суспільство, його риси.

Література: 12, 19, 26, 32, 38, 44, 48.

Тема 4. Соціальна цінність, принципи, функції права. Права людини (4 год.)

Сутність та походження права. Право як загальносоціальне явище.

Соціальні норми: політичні норми, організаційні, культурні, естетичні, технічні та інші норми. Правові норми; норми моралі; корпоративні норми (громадських організацій, політичних партій, інших об'єднань громадян); звичаї; традиції; релігійні норми. Право як особливий вид соціальних норм. Ознаки правових і інших соціальних норм

Поняття і ознаки права.

Функції і принципи права. Правові презумпції і аксіоми.

Об'єктивне і суб'єктивне право. Поняття і класифікація основних прав та обов'язків людини.

Правовий статус особи.

Література: 12, 19, 23, 26, 32, 38, 44.

Тема 5. Закон як нормативна основа діяльності правоохоронця. Система права і система законодавства (4 год.)

Система права і правова система. Елементи системи права.

Структура правової норми. Гіпотеза, диспозиція, санкція. Види гіпотез, диспозицій і санкцій. Види правових норм.

Джерела (форми) права. Правовий звичай, нормативно-правовий акт, судовий (адміністративний) прецедент, нормативно-правовий договір.

Система законодавства (ієрархічна, галузева).

Правотворчість. Законотворчість. Етапи законотворчого процесу.

Чинність нормативно-правових актів в Україні. Чинність у часі, у просторі, за колом осіб. Дипломатичний імунітет.

Систематизація нормативно-правових актів, її призначення, форми (способи). Кодифікація, інкорпорація, консолідація.

Література: 12, 19, 26, 32, 38, 44.

Тема 6. Правова основа діяльності Національної поліції в Україні: загальна характеристика нормативно-правових актів (2 год.)

Конституція, Закон «Про Національну поліцію» та інші закони України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, а також видані відповідно до них акти Міністерства внутрішніх справ України, інші нормативно-правові акти як правова основа діяльності Національної поліції в Україні.

Дисциплінарний статут Національної поліції України, затверджений Законом України від 15 березня 2018 року.

Література: нормативні акти, 6, 19, 33, 38.

Тема 7. Міжнародні стандарти професійної діяльності поліції (2 год.)

Міжнародно-правові акти як складова правової основи діяльності Національної поліції України.

Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтримці правопорядку. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку від 1979 р. Основоположні принципи застосування сили і вогнепальної зброї службовцями органів правопорядку ООН від 1990 р.

Забезпечення органами внутрішніх справ міжнародно-правових стандартів прав людини. Міжнародно-правові акти в системі захисту прав людини.

Взаємодія Національної поліції України з поліцейськими організаціями іноземних країн.

Література: нормативні акти, 6, 19, 33, 38, 43, 52.

Тема 8. Правомірна поведінка. Правопорушення і юридична відповідальність (3 год.)

Законність і правопорядок.

Правова поведінка. Правомірна поведінка та її види.

Правопорушення: поняття і види.

Загальна сутність юридичної відповідальності. Поняття, ознаки та принципи юридичної відповідальності. Підстави юридичної відповідальності.

Види юридичної відповідальності. Мета і функції юридичної відповідальності.

Література: 12, 26, 32, 38, 44.

Змістовий модуль 2. Особливості культури та професійної етики правоохоронця

Тема 9. Поняття і зміст культури правоохоронця (2 год.)

Культура як досягнення суспільства. Загальнолюдські і національні цінності.

Значимість моральної, духовної, економічної, інформаційної культури при виконанні функцій і здійсненні професійної діяльності.

Духовна культура правоохоронця.

Політична культура правоохоронця. Національна культура (національна свідомість).

Інформаційна культура правоохоронця.

Література: 1- 3, 6, 19, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 38, 61.

Тема 10. Професійно-правова культура працівника поліції (2 год.)

Поняття професійної та правової культури.

Поняття, структура та види правової свідомості. Правова культура: поняття, сутність та форми прояву в суспільстві. Види та рівні правової культури. Структура правової культури суспільства та особи. Формування правосвідомості та правової культури.

Характеристика окремих складових професійної культури.

Фактори формування професійної свідомості та культури працівника поліції.

Література: 1- 3, 6, 19, 20, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 38.

Тема 11. Естетична та комунікативна культура працівника поліції (2 год.)

Поняття та призначення професійної естетики. Естетична культура та її форми прояву.

Естетичні вимоги до зовнішньої сторони юридичної діяльності.

Вимоги до ділового стилю одягу (форми).

Вимоги до дизайну й ергономіки в установах.

Культура мовлення та спілкування.

Естетичні вимоги щодо оформлення документів.

Комунікативна культура працівника поліції. Сутність професійного спілкування, його функції. Візуальна психодіагностика. Спілкування з начальником. Спілкування з підлеглими і співробітниками. Спілкування з громадянами, потерпілими і правопорушниками. Спілкування з іноземцями.

Література: 1- 3, 6, 13, 16, 19, 20, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 38, 46, 53-56, 58, 61.

Тема 12. Професійна етика: загальнотеоретичний дискурс (2 год.)

Поняття і співвідношення етики і моралі. Категорії етики.

Становлення української юридичної етики як науки: історико-правовий дискурс.

Структура, види і норми професійної етики. Джерела професійної етики.

Моральна вимога, моральний ідеал, честь та гідність, совість, справедливість в практичній діяльності правоохоронця. Сенс життя та щастя як категорії моральної свідомості правоохоронця. Моральний вибір правоохоронця.

Моральні основи спілкування правоохоронця : повага, співчуття, милосердя, любов. Мораль і право як механізми регуляції життєдіяльності правоохоронця.

Професійна етика на міжнародно-правовому рівні.

Література: 4, 6, 8, 13, 24, 29, 30, 32, 38, 49, 50, 51, 52, 57, 61.

Тема 13. Правила етичної поведінки поліцейських (2 год.)

Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, затверджені Наказом Національного агентства України з питань державної служби 05.08.2016 № 158.

Правила етичної поведінки поліцейських, затверджені Наказом Міністерства внутрішніх справ України 09.11.2016 № 1179.

Службовий етикет правоохоронця.

Морально-правова основа слідчої діяльності. Етичні основи професії слідчого.

Етика судового процесу. Судовий етикет.

Література: нормативні акти; 4, 6, 8, 13, 24, 29, 30, 32, 38, 49, 50, 51, 52, 57.

Тема 14. Психологічні аспекти професійної діяльності поліцейського (2 год.)

Значення психологічних знань у професійній діяльності. Поняття психологічних чинників у правоохоронній діяльності.

Основні активно-динамічні і стабільні психічні властивості особи. Індивідуально-психологічні особливості правоохоронця.

Поняття психологічної сумісності і її значення для успішної професійної діяльності.

Психологічні прийоми професійного спілкування з громадянами.

Література: 6, 9, 16, 19, 20, 30, 36, 38, 46, 47.

Тема 15. Професійна деформація працівника поліції: форми прояву та профілактика (2 год.)

Деформації професійної правосвідомості правоохоронців.

Формалізм. «Подвійний стандарт». Корупція. Хамство. Цинізм.

Правовий дилетантизм. Правовий ідеалізм. Правовий нігілізм. Правовий інфантилізм. Негативно-правовий радикалізм. Спекулятивно-правовий популізм.

Основні причини професійної деформації. Втома, депресія і стрес як об'єктивні чинники професійної деформації.

Суїцид, його причини.

Критерії і показники негативного і позитивного морально-психологічного клімату в службовому колективі.

Профілактика професійної деформації працівників поліції. Основні фактори впливу на стан морально-психологічного клімату: службово функціональні, економічні, управлінські.

Література: 6, 9, 19, 20, 30, 36, 38, 46, 47.

Тема 16. Конфлікти та шляхи їх вирішення(2 год.)

Конфлікт: поняття, види, основні параметри. Міжособистісні протиріччя, непорозуміння, конфлікти. Причини виникнення міжособистісних конфліктів.

Суб'єкти та учасники юридичного конфлікту. Стадії його розвитку та причини виникнення. Способи розв'язання конфліктів.

Конфлікти у правовому житті: методи запобігання, вирішення та попередження.

Керівник і його роль в формуванні психологічного клімату службового колективу.

Література: 4, 5, 6, 9, 19, 20, 30, 36, 38, 47.

Тема 17. Поліція та суспільство. Сучасна поліція: напрямки вдосконалення (2 год.)

Поліція і суспільство: два паритетних суб'єкти демократичної держави. Партнерство: поняття та форми. Поліція і людина: аспекти взаємодії в демократичному суспільстві. Підзвітність і прозорість поліцейської діяльності громадянському суспільству. Поліція і сім'я. Поліція і школа. Поліцейський офіцер громади і територіальні громади.

Поліція і ЗМІ.

Інститут Community policing: генезис і сучасність.

Гендерна рівність і як її забезпечити. Визнання і здійснення прав жінок. Проблеми, з якими стикаються жінки в поліцейській службі.

Поліцейський омбудсмен.

Міжнародний досвід поліцейської діяльності у сфері забезпечення публічної безпеки. Удосконалення поліцейської діяльності у сфері забезпечення публічної безпеки.

Література: 4, 6, 10, 18, 19, 21, 32, 34, 38, 46, 52.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Поліцейська деонтологія»
(денна форма навчання)**

№ п/п	Теми	Кількість годин					
		Лекції	Практ. заняття	Сам. робота	Тренінг, КПЗ	Інд. робота	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Загальні положення							
1	Поліцейська деонтологія як міждисциплінарна наука	4	4	4			
2	Поліцейська діяльність: поняття, ознаки, професіограма	4	4	4			
3	Поліцейський як представник держави. Поняття та характеристика, функції держави	4	4	3		1	
4	Соціальна цінність, принципи, функції права. Права людини	4	4	3			
5	Закон як нормативна основа діяльності правоохоронця. Система права і система законодавства	4	4	2			
6	Правова основа діяльності Національної поліції в Україні: загальна характеристика нормативно-правових актів	2	2	3		1	
7	Міжнародні стандарти професійної діяльності поліції	2	2	3			К/р
8	Правомірна поведінка. Правопорушення і юридична відповідальність	4	2	2			
Змістовий модуль 2. Особливості культури та професійної етики правоохоронця							
9	Поняття і зміст культури правоохоронця	2	2	4			
10	Професійно-правова культура працівника поліції	2	2	4		1	
11	Естетична та комунікативна культура працівника поліції	2	2	3			
12	Професійна етика: загальнотеоретичний дискурс	2	2	3			
13	Правила етичної поведінки поліцейських	2	2	4		1	
14	Психологічні аспекти професійної діяльності поліцейського	2	2	3			
15	Професійна деформація працівника поліції: форми прояву та профілактика	2	2	4		1	
16	Конфлікти та шляхи їх вирішення	2	2	3			
17	Поліція та суспільство. Сучасна поліція: напрямки вдосконалення	2	2	3	4		РКР
	Всього: 150	46	44	55	4	5	

(заочна форма навчання)

№ n/n	Теми	Кількість годин				
		Лекції	Практ. заняття	Сам. робота	Інд. робота	Контр. заходи
Змістовий модуль 1. Загальні положення						
1	Поліцейська деонтологія як міждисциплінарна наука	2	2	10		
2	Поліцейська діяльність: поняття, ознаки, професіограма			10		
3	Поліцейський як представник держави. Поняття та характеристика, функції держави			9		
4	Соціальна цінність, принципи, функції права. Права людини			9		
5	Закон як нормативна основа діяльності правоохоронця. Система права і система законодавства	2		9		
6	Правова основа діяльності Національної поліції в Україні: загальна характеристика нормативно-правових актів			6		
7	Міжнародні стандарти професійної діяльності поліції			6		
8	Правомірна поведінка. Правопорушення і юридична відповідальність			10		
Змістовий модуль 2. Особливості культури та професійної етики правоохоронця						
9	Поняття і зміст культури правоохоронця	2	2	10		
10	Професійно-правова культура працівника поліції			10		
11	Естетична та комунікативна культура працівника поліції			4		
12	Професійна етика: загальнотеоретичний дискурс			4		
13	Правила етичної поведінки поліцейських	2		10		
14	Психологічні аспекти професійної діяльності поліцейського			9		
15	Професійна деформація працівника поліції: форми прояву та профілактика			9		
16	Конфлікти та шляхи їх вирішення			9		
17	Поліція та суспільство. Сучасна поліція: напрямки вдосконалення			4		
Всього: 150		8	4	138	-	

5. Тематика практичних занять

Практичне (семінарське) заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених питань (тем), до котрих студенти готують тези виступів на базі індивідуально виконаних завдань.

Основними завданнями практичного (семінарського) заняття є:

- закріплення, розширення та поглиблення знань, здобутих раніше;
- формування і розвиток навичок самостійної роботи студентів;
- реалізація диференційованого підходу до навчання з урахуванням індивідуальних особливостей студентів;
- створення умов для формування і розвитку їхніх пошуково-творчих знань та навичок;
- навчання студентів застосування знань, набутих на практиці, для аналізу різних процесів.

Для цього на практичному занятті (семінарі) використовують різні форми навчання. За характером практичні (семінарські) заняття поділяються на: випереджальні, навчальні, узагальнюючі (підсумкові).

Вважаємо за доцільне запропонувати студентам ряд методичних порад, які б допомогли оперативному, а головне ефективно підготуватися до практичних (семінарських) занять, так і до тем, що винесені на самостійне опрацювання. Отже:

- студент повинен ознайомитись з методичними матеріалами до теми практичного (семінару);
- вдумливо опрацювати рекомендовані джерела та літературу, пам'ятаючи про необхідність конспектування найважливіших фактів, положень, аргументів, дослівних виписок (цитат), тез, розширеного плану, анотації тощо;
- звертатися до словників та довідників, щоб не залишити поза увагою незнайомі поняття, термінологію, старанно працювати з примітками, коментарями, таблицями;
- приділяти значну увагу завершальному етапу підготовки до практичних (семінарських) занять –глибокому осмисленню опрацьованих джерел і літератури стосовно виділених у плані питань, співставленню концепції, позицій і точок зору різних авторів;
- формувати обґрунтовані висновки і узагальнення, запитання своїм колегам;
- виробляти вміння доводити та відстоювати свою точку зору.

ТЕМИ СЕМІНАРІВ З «ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДЕОНТОЛОГІЇ»

Тема 1. Поліцейська деонтологія як міждисциплінарна наука (4 год.)

Мета: засвоїти поняття, принципи та функції поліцейської деонтології.

Питання для обговорення

1. Становлення системи деонтологічних знань.
2. Загальна характеристика юридичної деонтології як науки та навчальної дисципліни.
3. Поліцейська деонтологія: витоки, поняття, об'єкт і предмет.
4. Завдання, принципи і функції поліцейської деонтології.
5. Зв'язок поліцейської деонтології з іншими науками.
6. Значення вивчення поліцейської деонтології для правоохоронців.

Термінологічне завдання: деонтологія, юридична деонтологія, поліцейська деонтологія, функції юридичної деонтології, принципи юридичної деонтології, завдання поліцейської деонтології.

Методичне завдання:

- ✓ накреслити схему функцій юридичної деонтології;
- ✓ визначити співвідношення понять «юридична деонтологія» та «поліцейська деонтологія»;
- ✓ сформулювати завдання поліцейської деонтології.

Практичне завдання: проаналізувати та пояснити зміст висловів:

- ✓ Вольтер «Свобода полягає у тому, щоб залежати тільки від законів»;
- ✓ В. Бірюков «Чим світ розумніше, тим безпечніше: чим більше в суспільстві вчених і

людей мистецтва, тим менше в ньому бандитів, шахраїв і дурнів, а разом з ними - поліції, прокурорів, суддів, наглядачів, психіатрів».

✓ Г. Лакордер «Порядний той, хто своє право вимірює своїм обов'язком».

✓ «В роботі детектива немає перемог або поразок, кращих чи гірших, тому що істина завжди тільки одна».

✓ Марк Аврелій «Роби що повинен, і будь що буде»

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Принципи моралі як світоглядні орієнтири професійної свідомості юристів.
2. Історія виникнення та розвитку деонтології.
3. Змістовна характеристика принципів юридичної деонтології.
4. Юрист і правоохоронець: співвідношення професій.
5. Методологія поліцейської деонтології.

Тема 2. Поліцейська діяльність: поняття, ознаки, професіограма (4 год.)

Мета: зрозуміти поняття, принципи юридичної та поліцейської діяльності, завдання і функції поліції в демократичній державі.

Питання для обговорення

1. Юридична діяльність: поняття, функції та класифікація.
2. Суб'єкти юридичної практичної діяльності (суддя, прокурор, нотаріус, адвокат, слідчий, юрисконсульт).
3. Поняття та види поліцейської діяльності.
4. Принципи діяльності поліції.
5. Завдання і функції поліції в демократичній державі.
6. Форми і методи здійснення поліцейської діяльності.
7. Суб'єкти і об'єкти поліцейської діяльності: поняття, види
8. Професіограма поліцейського.

Термінологічне завдання: юридична діяльність, функції юридичної діяльності, суддівська діяльність, суддя, прокурорська діяльність, прокурор, слідча діяльність, слідчий, детектив, адвокатська діяльність, адвокат, адвокатура, нотаріальна діяльність, нотаріус, юридична консультативна діяльність, юрисконсульт, поліцейська діяльність, поліцейський, судовий експерт, криміналіст, правоохоронець, професіограма.

Методичне завдання:

- ✓ скласти порівняльну таблицю вимог до адвоката, прокурора, судді, нотаріуса, поліцейського.
- ✓ визначити співвідношення поліцейської діяльності, юридичної діяльності та правоохоронної діяльності;
- ✓ скласти схему видів юридичної діяльності;
- ✓ скласти схему методів поліцейської діяльності.

Практичне завдання: враховуючи специфіку своєї майбутньої професії спробувати змоделювати вимоги до кандидата на відповідну посаду.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Походження поняття «поліція»: історичний аспект.
2. Поліцейська діяльність як засіб забезпечення публічної безпеки.
3. Конфіденційність (або професійна таємниця) як принцип юридичної практичної діяльності.

Тема 3. Поліцейський як представник держави. Поняття та характеристика, функції держави (4 год.)

Мета: розуміти поняття, ознаки, функції, форми держави, механізм і апарат держави, систему державних органів і місце в ній поліції.

Питання для обговорення

1. Поняття держави, загальна характеристика. Основні ознаки держави.
2. Функції держав: поняття, зміст. Внутрішні та зовнішні функції сучасної держави.
3. Загальне поняття та характеристика форми держави.
4. Поняття та види державного правління.
5. Сутність та основні види державного устрою.

6. Поняття та основні види державного (політичного) режиму.
7. Загальна характеристика та поняття механізму і апарату держави.
8. Поняття, види та характеристика державних органів.
9. Державні органи України, їх система.
10. Правова держава: поняття, сутнісні ознаки.
11. Значення громадянського суспільства для становлення правової державності.

Термінологічне завдання: засвоїти основні поняття теми - держава, політична влада, державна влада, суверенітет, функції держави, форма держави, форма державного правління, форма державного устрою, форма державного режиму, монархія, республіка, федерація, конфедерація, імперія, унітарна держава, демократія, антидемократичний режим, механізм держави, апарат держави, державний орган, громадянське суспільство, правова держава.

Методичне завдання:

- ✓ накреслити схему форм держави;
- ✓ накреслити схему державних органів України.

Практичне завдання: поміркувати у чому відмінність понять “державний орган” і “посадова особа”; проаналізувати чинну Конституцію України і знайти основні положення, в яких фіксується апарат держави.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Характеристика тоталітаризму як форми держави;
2. Порівняльна характеристика теорій виникнення держави.
3. Шляхи розвитку форми Української держави.
4. Принципи розподілу влади як основний для організації і діяльності механізму правової держави.

Тема 4. Соціальна цінність, принципи, функції права (4 год.)

Мета: засвоїти поняття, ознаки, функції, принципи права, основні права людини, роль поліції у механізмі захисту прав людини.

Питання для обговорення

1. Соціальна сутність і призначення права.
2. Об’єктивне і суб’єктивне право.
3. Соціальні норми: поняття, ознаки, види.
4. Поняття і ознаки права.
5. Функції права.
6. Принципи права.
7. Поняття і класифікація основних прав людини.
8. Основні обов’язки людини і громадянина.
9. Правовий статус особи: поняття, види.

Термінологічне завдання: засвоїти основні поняття теми - право, соціальні норми, функції права, принципи права, правова аксіома, правова презумпція, об’єктивне право, суб’єктивне право, правовий статус особи, права людини, обов’язки людини.

Методичне завдання:

- ✓ накреслити схему основних функцій права;
- ✓ накреслити схему основних прав громадянина.

Практичне завдання: проаналізувати розділ 2 Конституції України і виписати у зошит політичні права, які закріплені в ній; поміркувати як співвідносяться правовий статус особи і правовий статус громадянина.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Спільність та відмінність поглядів на право.
2. Значимість принципів права для юридичної практики.
3. Взаємозв’язок правових норм та норм моралі, їх вплив на регулювання суспільних відносин.
4. Міжнародно-правові заходи та засоби захисту прав людини.

Тема 5. Закон як нормативна основа діяльності правоохоронця (4 год.)

Мета: опанувати поняття системи права, системи законодавства, правової системи, правотворчість, чинність нормативно-правових актів в Україні.

Питання для обговорення

1. Система права і правова система.
2. Структура правової норми.
3. Види правових норм.
4. Джерела (форми) права.
5. Система законодавства.
6. Правотворчість.
7. Чинність нормативно-правових актів в Україні.
8. Систематизація нормативно-правових актів, її призначення, форми (способи).

Термінологічне завдання: засвоїти основні поняття теми – система права, правова система, правова норма, інститут права, підгалузь права, галузь права, гіпотеза, диспозиція, санкція, нормативно-правовий акт, правовий звичай, нормативний договір, судовий прецедент, система законодавства, конституція, закон, підзаконний нормативно-правовий акт, правотворчість, кодифікація, інкорпорація, консолідація.

Методичне завдання:

- ✓ визначити, до якої галузі належать правові норми, які регулюють:
  - відносини між працівником і роботодавцем
  - відносини батьків і дітей
  - відносини з приводу сплати податків
  - відносини між покупцем і продавцем
  - відносини, які складаються в процесі управлінської діяльності державних органів
  - відносини між покупцем і продавцем
  - відносини між пасажиром і контролером у трамваї
  - відносини між пасажиром та водієм автобуса
  - відносини між автором пісні та виконавцем
- ✓ накреслити схему дії правових актів у просторі, часі та за колом осіб;
- ✓ накреслити схему стадій правотворчості ВРУ.

Практичне завдання: проаналізувати співвідношення понять «правоутворення» і «правотворчість»; поміркувати як співвідносяться система права і система законодавства.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Україна – країна романо-германської правової системи.
2. Місце прецеденту як джерела права в Україні.
3. Конституція України - Основний Закон Української держави.
4. Проблема колізій та шляхів їх подолання в сучасному законодавстві України.

Тема 6. Правова основа діяльності Національної поліції в Україні (2 год.)

Мета: ознайомитися з системою джерел права, що регламентують функціонування Національної поліції в Україні.

Питання для обговорення

1. Система актів, які є правовою основою діяльності НПУ.
2. ЗУ «Про НП» як основа функціонування поліції в Україні: загальна характеристика основних положень.
3. Акти МВС України.
4. Основні положення Дисциплінарного статуту Національної поліції України.
5. Дисциплінарна відповідальність поліцейських.

Термінологічне завдання: засвоїти основні поняття теми – нормативно-правовий акт, закон, конституція, службова дисципліна, заохочення, дисциплінарне стягнення.

Методичне завдання:

- ✓ виписати з Дисциплінарного статуту Національної поліції України види заохочень, які можуть застосовуватися до поліцейських;
- ✓ виписати з Кримінального кодексу України злочини, за які передбачена кримінальна відповідальність працівників поліції (наприклад, ст. 365 «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу», ...);
- ✓ заповнити таблицю:

<i>Державний орган</i>	<i>Приймає такі нормативні акти:</i>
Верховна Рада України	
Президент України	
Кабінет міністрів України	
Міністерство	

Практичне завдання: поміркувати, чому Конституція України є правовою основою діяльності Національної поліції в Україні.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Поліцейські заходи примусу.
2. Превентивні поліцейські заходи.
3. Державний захист працівників правоохоронних органів.

Тема 7. Міжнародні стандарти професійної діяльності поліції (2 год.)

Мета: ознайомитися з системою міжнародних актів та договорів, що є складовою основи функціонування Національної поліції в Україні.

Питання для обговорення

1. Міжнародно-правові акти, які регламентують захист прав і свобод людини.
2. Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтримці правопорядку.
3. Досвід організації поліцейської діяльності в іноземних державах.
4. Взаємодія Національної поліції України з поліцейськими організаціями іноземних країн.

Термінологічне завдання: засвоїти основні поняття теми – ратифікація, денонсація, міжнародно-правовий акт, хартія прав людини, поліцейський захід, інтернаціональна поліційна співпраця.

Методичне завдання:

- ✓ знайти з доступних джерел приклади позитивного досвіду організації поліцейської діяльності за кордоном;
- ✓ заповнити таблицю:

<i>Міжнародно-правові акти</i>	<i>Приклади:</i>
які регламентують захист прав і свобод людини	
які визначають світові підходи до боротьби зі злочинністю	
які встановлюють правила поведінки посадових осіб	
які регулюють співпрацю держав в боротьбі зі злочинністю	

- ✓ виписати у зошит, які права закріплено у Загальній декларації прав людини.

Практичне завдання: поміркувати як можна вдосконалити діяльність патрульної поліції в Україні.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Забезпечення органами внутрішніх справ міжнародно-правових стандартів прав людини.
2. Реформування органів внутрішніх справ: історія та результат.
3. Європол: поняття, сфери діяльності, співробітництво з Україною.
4. Інтерпол: історія, структура, завдання.

Тема 8. Правомірна поведінка. Правопорушення і юридична відповідальність (3 год.)

Мета: засвоїти поняття законність, правопорядок, правова поведінка, правопорушення і юридична відповідальність.

Питання для обговорення

1. Законність і правопорядок.
2. Правова поведінка. Правомірна поведінка та її види.
3. Правопорушення: поняття і види.
4. Поняття, ознаки та принципи юридичної відповідальності.
5. Підстави юридичної відповідальності. Склад правопорушення.
6. Види юридичної відповідальності.

7. Мета і функції юридичної відповідальності.

Термінологічне завдання: засвоїти основні поняття теми – законність, правопорядок, правова поведінка, правомірна поведінка, правопорушення, злочин, проступок, склад правопорушення, вина, юридична відповідальність, адміністративна відповідальність, кримінальна відповідальність.

Методичне завдання:

- ✓ навести по 5 прикладів злочинів і адміністративних проступків;
- ✓ виписати з Кримінального кодексу України види кримінальних покарань;
- ✓ виписати з Кодексу України про адміністративні правопорушення види адміністративних стягнень;
- ✓ виписати з Дисциплінарного статуту Національної поліції України види дисциплінарних стягнень, які можуть застосовуватися до поліцейських;
- ✓ виписати з Кримінального кодексу України обставини, які обтяжують і які пом'якшують покарання за злочин.

Практичне завдання: поміркувати і визначити спільне й відмінне у матеріальній і цивільній відповідальності; у дисциплінарній і адміністративній відповідальності.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Роль правосвідомості та правової культури у поліпшенні правопорядку.
2. Підстави звільнення від юридичної відповідальності.
3. Шляхи підвищення правової культури.
4. Смертна кара: за і проти.

Тема 9. Поняття і зміст культури правоохоронця (2 год.)

Мета: осягнути зміст поняття культури, її складники.

Питання для обговорення

1. Культура як досягнення суспільства. Загальнолюдські і національні цінності.
2. Духовна і національна культура правоохоронця.
3. Політична культура правоохоронця.
4. Інформаційна культура правоохоронця.
5. Особиста культура правоохоронця, поведінка у побуті.

Термінологічне завдання: культура, культура правоохоронця, нігілізм, духовна культура, політична культура, політична нейтральність, інформаційна культура, моральна культура.

Методичне завдання:

- ✓ накреслити структуру інформаційної культури юриста;
- ✓ знайти і виписати з доступних джерел 5 цитат (афоризмів, крилатих фраз) про культуру.

Практичне завдання: знайти з доступних джерел приклади позитивної і негативної практики особистої поведінки правоохоронця (у побуті).

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Педагогічна культура правоохоронця.
2. Економічна культура правоохоронця.
3. Молодіжні субкультури: плюси і мінуси.

Тема 10. Професійно-правова культура працівника поліції (2 год.)

Мета: усвідомити значимість професійно-правової культури.

Питання для обговорення

1. Правосвідомість та правова культура: загальнотеоретична характеристика.
2. Правовий нігілізм та формування правосвідомості та правової культури.
3. Правова культура правоохоронця.
4. Поняття професійної культури.
5. Професійна майстерність. Професіоналізм. Інші категорії, що характеризують професійну діяльність.
6. Формування професійної свідомості та культури працівника поліції: етапи, фактори впливу.

Термінологічне завдання: правова культура, правосвідомість, правовий нігілізм,

правова культура суспільства, правова культура особистості, правова культура правоохоронця, правове виховання, правова агітація, правова освіта, правова просвіта, правова пропаганда, правова активність, професійна культура, професійна свідомість, професійна мораль, професійна майстерність, професіоналізм, продуктивність праці.

Методичне завдання:

- ✓ накреслити схематично склад правосвідомості;
- ✓ визначити і сформулювати письмово співвідношення правосвідомості і правової культури;
- ✓ визначити і сформулювати письмово співвідношення правової і професійної культури правоохоронця.

Практичне завдання: 1) знайти з доступних джерел приклади позитивної і негативної практики особистої поведінки правоохоронця (під час виконання службових обов'язків);

2) поміркувати і пояснити зміст наступних висловів:

«Професіонал - це той, хто може виконати свою роботу на найвищому рівні, навіть якщо йому зараз і не хочеться цим займатися» Алістер Кук;

«Якщо ви не можете пояснити це просто - значить, ви самі не розумієте цього до кінця» Альберт Ейнштейн;

«Майстерність приходить тільки з практикою і не може з'явитися лише під час читання інструкцій» Наполеон Хілл;

«Всі хороші оратори починали як погані оратори» Ральф Уолдо Емерсон.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Правова культура – важливий фактор розбудови правової держави.
2. Професійна культура правоохоронця: шляхи підвищення.
3. Професіоналізм керівника правоохоронного органу чи його підрозділу.

Тема 11. Естетична та комунікативна культура працівника поліції (2 год.)

Мета: осмислити і засвоїти значимість естетичної та комунікативної культури правоохоронця при виконанні своїх посадових функцій.

Питання для обговорення

1. Естетична культура та форми її прояву.
2. Вимоги до зовнішнього вигляду правоохоронця.
3. Культура робочого місця.
4. Культура підготовки документів.
5. Культура мовлення та спілкування.

Термінологічне завдання: естетична культура, естетика, правова естетика, етикет, службовий етикет, діловий стиль, дрес-код, формений одяг, однострій, ергономіка, правовий документ, культура спілкування, культура мовлення, красномовство.

Методичне завдання:

- ✓ Заповнити таблицю:

Чинники, що впливають на створення позитивного службового іміджу:	Чинники, що сприяють створенню негативного службового іміджу:

- ✓ скласти правила етикету телефонної розмови;
- ✓ скласти правила підготовки юридичних документів;
- ✓ ознайомитися з Правилами носіння однострою поліцейських (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1122-17#Text>).
- ✓ скласти власний топ-5 книг або фільмів (серіалів) на юридичну (правоохоронну) тематику.

Практичне завдання: 1) поміркувати чи можна вважати національне вбрання діловим стилем одягу; 2) поміркувати які особливості спілкування з людьми з явними ознаками інвалідності.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Стиль та етикет керівника.
2. Подарунковий етикет держслужбовця.

Тема 12. Професійна етика: загальнотеоретичний дискурс (2 год.)

Мета: засвоїти основні категорії етики.

Питання для обговорення

1. Етика і мораль.
2. Етика як наука. Основні категорії етики.
3. Професійна етика: поняття та види.
4. Юридична етика: поняття та види.
5. Джерела професійної етики юристів.

Термінологічне завдання: етика, мораль, професійна етика, юридична етика, моральні норми, категорії етики, офіційна етика, корпоративна етика, традиційна етика, обов'язок, моральний імператив, совість, честь і гідність, рівність і справедливість, відповідальність.

Методичне завдання:

✓ Скласти схему джерел професійної етики юриста.
 ✓ Оберіть один із запропонованих висловів видатних людей про справедливість і поясніть, чому він є привабливим для вас:

- 1) Прагнення людини до справедливості робить демократію можливою, але саме схильність людини до несправедливості робить її необхідною. (Р. Нібур)
- 2) Не тому що-небудь є справедливим, бо воно законне, навпаки: законним має бути лише те, що є справедливим. (Ш. Монтеск'є)
- 3) Помста любить виступати під прапором справедливості. (Б. Тойшибеков)
- 4) Принцип «око за око» зробить сліпим увесь світ. (М. Ганді)
- 5) Справжня гуманність означає насамперед справедливість. (В. Сухомлинський)
- 6) Справедливість — такий самий необхідний для життя продукт, як і хліб. (Л. Берні)

✓ Поміркуйте, чому рівність і справедливість – це не одне і те ж; дайте визначення цим поняттям.

Практичне завдання: 1) поміркувати та пояснити співвідношення етики і моралі, етичної та правової норми; професійної та юридичної етики; 2) поміркувати, що для вас є щастя?

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Етика поведінки на керівній посаді.
2. Добро і зло як вихідні категорії етики.
3. Проблема морального вибору у діяльності правоохоронця.
4. Етика поведінки правоохоронця у соцмережах.

Тема 13. Правила етичної поведінки поліцейських (2 год.)

Мета: осягнути значимість та засвоїти чинні етичні норми при виконанні посадових функцій.

Питання для обговорення

1. Професійна етика поліцейського.
2. Правила етичної поведінки поліцейських.
3. Службовий етикет правоохоронця.
4. Етичні основи професії слідчого.
5. Етика судового процесу. Судовий етикет.

Термінологічне завдання: етика, професійна етика поліцейського, присяга, совість, професійна честь, гідність, субординація, службовий етикет, добросовісність, неупередженість, судовий процес, судовий етикет, презумпція невинуватості, катування.

Методичне завдання:

✓ знайти і виписати в зошит назви (і дати прийняття) нормативно-правових актів, що передбачають нагородження поліцейських державними нагородами, відзнаками Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України;

✓ скласти пам'ятку «Правила поведінки в суді»;

✓ сформулювати етичні правила поведінки правоохоронця у соцмережах.

Практичне завдання: 1) ознайомитися з Загальними правилами етичної поведінки державних службовців. (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>).

2) поміркувати, які особливості спілкування поліцейського з дітьми різного віку, людьми

з явними ознаками інвалідності, іноземцями, журналістами, іншими категоріями ?

3) поміркувати, навіщо поліцейські складають присягу?

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Ксенофобія або чому толерантність важлива в наш час.
2. Стереотипи і упередження.
3. Поняття і види дискримінації.

Тема 14. Психологічні аспекти поліцейської діяльності (2 год.)

Мета: зрозуміти значення психологічних знань у професійній діяльності правоохоронця.

Питання для обговорення

1. Психологічна культура правоохоронця і її значення.
2. Психічні стани. Психічні процеси. Психічні властивості.
3. Вплив темпераменту на виконання професійних обов'язків.
4. Вольові якості, здатності. Характер особи.
5. Вербальні і невербальні засоби спілкування.
6. Типи спілкування поліцейських

Термінологічне завдання: психологія, юридична психологія, психологічна культура, психіка, інтелект, почуття, настрої, стрес, афект, фрустрація, страх, воля, характер, темперамент, вербальне спілкування, невербальне спілкування.

Методичне завдання:

- ✓ визначити свій тип темпераменту і занотувати, які види діяльності рекомендовані для даного типу;
- ✓ накреслити схему психічного складу особи;
- ✓ сформулювати приклади різних видів запитань (не менше 10), моделюючи ситуації з практичної діяльності правоохоронця.

Практичне завдання: 1) обміркувати та пояснити, які риси характеру та вольові якості є найбільш важливими для правоохоронця, поліцейського.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Психологія успіху: практичні поради.
2. Типи сприйняття: візуал, аудіал, кінестетик, дискрет.
3. Як працює НЛП (нейролінгвістичне програмування).

Тема 15. Професійна деформація працівника поліції і шляхи її подолання (2 год.)

Мета: зрозуміти прояви і причини професійної деформації правоохоронця і шляхи її подолання.

Питання для обговорення

1. Ризик у професійній діяльності.
2. Професійне вигорання: поняття та симптоми.
3. Поняття і прояви професійної деформації.
4. Основні причини професійної деформації.
5. Втома, депресія і стрес як об'єктивні чинники професійної деформації.
6. Профілактика професійної деформації працівників поліції.

Термінологічне завдання: ризик, стрес, професійне вигорання, професійна деформація, професійна деградація, нігілізм, формалізм, «подвійний стандарт», корупція, хамство, цинізм.

Методичне завдання:

- ✓ скласти таблицю зовнішніх та внутрішніх причин моральної деформації правоохоронців;
- ✓ виписати в зошит, якими профілактичними заходами можна упередити професійну деформацію;
- ✓ визначити, чим відрізняється вигорання від перевтоми (зверніться до публікації за посиланням: <https://www.5.ua/suspilstvo/brak-syl-ta-tsynizm-suprun-rozpovila-iak-vidriznyty-profesiine-vyhorannia-vid-perevtomy-187209.html>)

Практичне завдання: 1) поміркувати, чому завантаженість в роботі може сприяти неадекватному сприйняттю обстановки та прийняттю невірних рішень?

2) поміркувати, як доцільно реагувати на хамство?

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Поняття і значення морально-психологічного клімату в службовому колективі.
2. Формалізм, «подвійний стандарт», корупція, хамство, цинізм як прояви професійної деформації.
3. Без образ: як правильно критикувати і реагувати на критику.
4. Суїцид, його причини.

Тема 16. Конфлікти та шляхи їх вирішення (2 год.)

Мета: усвідомити роль правоохоронця у вирішенні і попередженні конфліктів; навчитися вести конструктивну дискусію.

Питання для обговорення

1. Конфлікт як соціальне явище.
2. Основні параметри конфлікту.
3. Способи і стилі вирішення конфліктів.
4. Конфлікт інтересів: що це таке і як його уникнути?
5. Моральний конфлікт (проблема вибору).

Термінологічне завдання: конфлікт, юридичний конфлікт, конфліктологія, предмет конфлікту, гострота конфлікту, ескалація конфлікту, компроміс, правова колізія, конфлікт інтересів, моральний конфлікт.

Методичне завдання:

- ✓ накреслити схематично класифікацію конфліктів;
- ✓ виявити деструктивні та конструктивні наслідки конфліктів, оформити відповідну таблицю;
- ✓ визначити і занотувати основні правила конструктивного спору або правила успішних переговорів (на вибір).

Практичне завдання: 1) поміркувати та пояснити особливості реального, потенційного та уявного конфліктів інтересів.

2) поміркувати та пояснити, чому з точки зору правового регулювання доцільніше попередити конфлікт, ніж його вирішувати?

3) поміркувати і пояснити зміст наступних висловів; обрати найпривабливіший:

- Якщо ви не можете прийняти рішення через конфлікт між розумом і серцем, - довіртеся розуму (А. Ренд)
- Переговори свідчать про гідність, а не про малодушність. Це — рівновага сил і зміна стратегій (П. Коельйо)
- Чим складніше конфлікт, тим значиміше тріумф (Дж. Вашингтон)
- Переговори про мир краще вести зі зброєю в руках (А. Коваль)
- Людство повинно позбутися війни, інакше війна позбудеться людства (Дж. Кеннеді)

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Конфліктологія та теорія переговорів: загальна характеристика.
2. Роль юристів у вирішенні та попередженні юридичних конфліктів.
3. Медіація як спосіб вирішення спорів.

Тема 17. Сучасна поліція і суспільство (2 год.)

Мета: осмислити роль правоохоронця у нормальному функціонуванні суспільства.

Питання для обговорення

1. Поліція і людина: аспекти взаємодії в демократичному суспільстві.
2. Інститут Community policing.
3. Поліцейський офіцер громади.
4. Поліція і ЗМІ.
5. Поліцейський омбудсмен.
6. Удосконалення поліцейської діяльності у сфері забезпечення публічної безпеки.

Термінологічне завдання: Community policing, поліцейський офіцер громади, омбудсмен, поліцейський омбудсмен, журналіст.

Методичне завдання:

- ✓ накреслити схематично види ЗМІ;
- ✓ на сайті Національної поліції (<https://www.npu.gov.ua/>) знайти контакти відділу

уповноважених з контролю за дотриманням прав людини в поліцейській діяльності Управління дотримання прав людини Національної поліції України в Тернопільській області – виписати в зошит;

✓ **Практичне завдання:** 1) Штатна чисельність поліцейських, які утримуються за рахунок Державного бюджету, на 01 січня 2021 року становила 119 тисяч осіб. Поміркуйте та обґрунтуйте свою позицію щодо достатності такої кількості поліцейських.

Теми рефератів (доповідей) для презентації на семінарі:

1. Поліція і сім'я.
2. Поліція і школа.
3. Проблеми, з якими стикаються жінки в поліцейській службі.
4. Діяльність поліції і права людини під час забезпечення правопорядку та публічних зібрань.

6. Комплексне практичне індивідуальне заняття

Комплексне практичне індивідуальне завдання – форма організації навчання, яка має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Індивідуальні завдання виконують студенти самостійно під керівництвом викладачів. Індивідуальні завдання виконуються окремо кожним студентом.

КПЗ є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням.

Метою КПЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи. Метою написання КПЗ є поглиблений розгляд окремих питань курсу, який вивчається, розширення отриманих на лекціях і в процесі самостійної роботи знань, розвиток вміння викладати отримані знання та відстоювати свою думку. В КПЗ має бути продемонстроване вміння розглядати важливу тему, класифікувати різні підходи до неї, оперувати категоріальним апаратом, викладати власне розуміння проблеми. Не допускається написання КПЗ на одну і ту ж тему декількома студентами однієї групи.

КПЗ - це завершена теоретична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, вмінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських занять, охоплює тему, декілька тем або зміст навчальної дисципліни в цілому. Індивідуальне завдання з навчального курсу “Поліцейська деонтологія” полягає у самостійному науковому дослідженні актуальних, дискусійних питань з аналізу, оцінки методологічних засад пізнання державно-правових явищ.

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни виконується самостійно кожним студентом у вигляді комплексу різнорівневих завдань і задач, розв'язання яких потребує попереднього теоретичного освоєння матеріалу: КПЗ охоплює всі основні теми та виконується поетапно у відповідності із наперед запропонованим студенту графіком виконання та захисту результатів виконаного завдання.

Мета виконання КПЗ – опанування основними навичками отримання і застосування знань в практичній юридичній діяльності. КПЗ оформляється у відповідності з встановленими вимогами, а його результати фіксуються у робочому зошиті КПЗ встановленого кафедрою зразка. При виконанні та оформленні КПЗ студенти можуть використовувати комп'ютерну техніку. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту, а його результати оцінюються за 100-бальною шкалою.

7. Самостійна робота

Тематика

1. Загальні відомості про систему наукових деонтологічних знань.
2. Особливості розвитку деонтологічних знань в Україні.
3. Поняття поліцейської деонтології як науки, її предмет і структура.
4. Принципи поліцейської деонтології. Функції поліцейської деонтології.
5. Завдання поліцейської деонтології.

6. Методологія поліцейської деонтології.
7. Зв'язок поліцейської деонтології з іншими юридичними науками.
8. Значення вивчення поліцейської деонтології для працівників поліції.
9. Роль поліцейської деонтології в регулюванні правоохоронної діяльності.
10. Вплив євроінтеграційних процесів на закріплення деонтологічних норм щодо регламентації правоохоронної діяльності працівників поліції в Україні .
11. Пріоритетні напрями реалізації деонтологічних знань в Україні.
12. Розкрийте зміст категорій «чесність», «гуманність», «сумлінність» та «дисциплінованість» і висвітліть їх значення для підвищення авторитету працівника поліції в суспільстві.
13. Професіограма: поняття та її структура.
14. Професіограма патрульного або постового спеціальних нарядів патрульно-постової служби поліції.
15. Професіограма дільничного інспектора поліції.
16. Професіограма слідчого.
17. Професіограма оперуповноваженого карного розшуку.
18. Професіограма експерта-криміналіста.
19. Професіограма дізнавача.
20. Професіограма працівника поліції.
21. Поліція України та її структура.
22. Правова основа діяльності поліції: загальна характеристика нормативно-правових актів.
23. Аспекти взаємодії служб та підрозділів поліції України.
24. Характеристика вимог, що висуваються до кандидатів на проходження служби в поліції.
25. Правове становище працівників служб та підрозділів поліції.
26. Професіоналізм: поняття та критерії визначення.
27. Поняття прав і свобод людини та громадянина, їх класифікація. Етапи розвитку прав і свобод людини та громадянина.
28. Характеристика деонтологічних принципів забезпечення прав і свобод людини та громадянина працівниками поліції у сфері правоохоронної діяльності.
29. Характеристика принципів правоохоронної діяльності працівників поліції.
30. Порівняльна характеристика категорій «катування», «нелюдське поводження або покарання», «поводження або покарання, що принижує гідність».
31. Відповідальність за порушення заборони катувань.
32. Характеристика нормативних актів, що регламентують заборону катувань та нелюдського поводження як на національному так і на міжнародному рівнях.
33. Характеристика нормативно-правових актів національного законодавства та міжнародних актів, що регламентують застосування сили та вогнепальної зброї.
34. Критерії правомірності застосування сили та вогнепальної зброї.
35. Наслідки неправомірного застосування сили та вогнепальної зброї працівниками поліції в сучасній демократичній державі.
36. Правові підстави затримання особи працівниками поліції.
37. Основні принципи належного поводження працівників поліції із затриманими особами.
38. Типові порушення прав і свобод людини та громадянина під час затримання особи.
39. Відповідальність працівників поліції за незаконне затримання особи.
40. Поняття та структура професійної культури працівника поліції.
41. Характеристика позитивних та негативних особистих якостей працівника поліції.
42. Поняття та риси правової культури працівника поліції. Складові елементи правової культури працівника поліції.
43. Роль правової культури працівника поліції для належного виконання ним своїх професійних обов'язків.
44. Поняття та зміст етичної культури працівника поліції.
45. Рівні прояву етичної культури працівника поліції.
46. Моральні засади діяльності працівника поліції.
47. Правова естетика: поняття та її основа.
48. Поняття та зміст, форми прояву естетичної культури працівника поліції.
49. Поняття та зміст політичної культури працівника поліції.
50. Поняття та ознаки професійної деформації працівників поліції, її причини.
51. Форми і рівні професійної деформації працівників поліції.
52. Поняття та форми виявлення моральних конфліктів у професійній діяльності працівників поліції.
53. Проблеми співвідношення мети та засобів у професійній діяльності працівників поліції.
54. Роль ризику у професійній діяльності працівників поліції.

55. Контроль за діяльністю працівників поліції. Суб'єкти контролю за діяльністю працівників поліції. Особливості громадського контролю за діяльністю поліції.

8. Тренінг з дисципліни

Тренінг – вид підвищення рівня знань студентів, що проводиться з метою набуття та удосконалення ними теоретичних та практичних умінь і навичок, необхідних для ефективного та якісного вивчення дисципліни.

Тренінг – це одночасно:

- цікавий процес пізнання та закріплення знань;
- спілкування з визначених проблемних питань;
- ефективна форма опанування знань;
- інструмент для формування умінь і навичок;
- форма розширення досвіду.

Організація і проведення тренінгу

Тренінг сьогодні є незамінним елементом системи навчання й розвитку в будь-якому навчальному закладі. Тренінг – це насамперед навчання, що опирається на досвід людини, а також допускає, що присутні на тренінгу люди, окрім отримання нової інформації, мають можливість відразу використовувати її на практиці, виробляючи нові навички.

Мета проведення навчального тренінгу:

- 1) інформування (про певні явища) та набуття учасниками тренінгу нових професійних навичок та умінь;
- 2) формування навичок співпраці, засад толерантності шляхом визначення межі власної терпимості та поваги до прав і свобод інших людей;
- 3) формування навичок логічного мислення, аналізу, вибору і презентації інформації або проблематики;
- 4) зміна стереотипів, поглядів на проблему, процес навчання, аби усвідомити його переваги та зрозуміти, що він може надавати наснагу та задоволення;
- 5) підвищення здатності учасників щодо позитивного ставлення як до себе, так і до життя;
- 6) пошук ефективних шляхів розв'язання поставлених проблем завдяки об'єднанню зусиль учасників в тренінговій групі;
- 7) розвиток асертивної поведінки.

Орієнтовна структура планування тренінгу:

Частина	Завдання	Вправи	Тривалість
Вступна	Створення сприятливого психологічного простору. Вироблення, прийняття засвоєння правил роботи групи. Налаштування прямого та зворотного зв'язків «учасник-група» та «група-учасник». Створення ситуації рефлексії.	Знайомство. Правила. Розминка. Очікування. Вправи на рефлексію. Рухавки.	До 15 хв.
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблематики. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її розв'язання. Надання інформації, засвоєння знань. Формування умінь, навичок, розвиток здатностей. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	Інтерактивні техніки. Вправи на оцінку групових процесів, стану розвитку групи.	Розраховується як різниця загального часу тренінгу та часу, потрібного для проведення вступної та заключної частин разом.
Заключна	Підведення підсумків щодо процесу роботи. Оцінка отриманого досвіду. Налаштування учасників на атмосферу звичайного життя	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Прощання.	До 15 хв.

Тренінг проводиться наприкінці семестру на окремому занятті. За підсумками тренінгу викладач робить підсумок про рівень засвоєння студентами матеріалу тем дисципліни, винесених на самостійне опрацювання.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Поліцейська деонтологія» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- комплексний іспит;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100 бальною шкалою) з дисципліни “Поліцейська деонтологія” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20 %	20 %	20 %	40 %
1. Поточне опитування. 2. Теоретичне питання (2 питання по 30 балів) - 60 балів. 3. Визначення (2 визначення по 10 балів) - 20 балів. 4. Тестові завдання (10 тестів по 2 бали) - 20 балів.	1. Теоретичне питання - 25 балів. 2. Визначення - 10 балів. 3. Тестові завдання (10 тестів по 5 балів). 4. Задача - 15 балів.	1. Поточне опитування, тренінг - 50 балів. 2. Написання КППЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань з подальшим захистом - 50 балів.	1. Теоретичні питання (2 питання по 25 балів) - 50 балів. 2. Визначення (2 визначення по 10 балів) - 20 балів. 3. Задача - 10 балів. 4. Тести (5 по 4 бали) - 20 балів.

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:

№	Найменування	Номер теми
1	Навчально-методичні матеріали з дисципліни	1-17

2	Тестові завдання з курсу (електронний варіант)	1-17
3	Мультимедійний варіант лекцій з курсу з мультимедійним обладнанням	1-17
4	Електронний варіант лекцій та матеріали для дистанційної форми навчання	1-17
5	Варіанти комплексних практичних індивідуальних завдань	1-17
6	Мультимедійний проектор EpsonEB-S05	1-17
7	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-17

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Нормативні акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 грудня 1993 № 3781-XII. URL <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3781-12#Text>
3. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України: Закон України від 15.03.2018 № 2337-VIII. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text>
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
5. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179, код акта 84380/2016. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16#Text>
6. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова КМУ від 28 жовтня 2015 року № 878 URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248608057>
7. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#n13>
8. Про затвердження стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з робітничої професії «Поліцейський»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 21 червня 2018 року № 669 URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MUS30304.html
9. Кодекс професійної етики працівників Національного антикорупційного бюро України: затверджено наказом Директора Національного антикорупційного бюро України від 01.09.2016 № 242. Офіційний сайт НАБУ. URL: <https://nabu.gov.ua/kodeks-etyky-pracivnykiv-nacionalnogo-antikorupciynogo-byuro-ukrayiny>

Міжнародні акти

9. Declaration on the Police. Parliamentary Assembly of the Council of Europe. Resolution 690 (1979). URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/XrefXML2HTML-en.asp?fileid=16101>
10. Декларация о полиции : резолюция 690 (1979) Парламентской Ассамблеи Совета Европы, Страсбург, 8 мая 1979 г. // Міжнародно-правові стандарти

- поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку. К., 2002. С. 54–61.
11. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою : прийнята резолюцією 40/34 Генеральної Асамблеї ООН от 29 листоп. 1985 р. // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій / Українсько-американське бюро захисту прав людини. Амстердам-Київ, 1996. С. 159–161.
  12. Європейська конвенція про захист прав людини та основних свобод : прийнято в Римі 4 листоп. 1950 р. // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій / Українсько-американське бюро захисту прав людини. Амстердам-Київ, 1996. С. 212–229.
  13. Європейський кодекс поліцейської етики : прийнятий як додатковий регулятивний документ Ради Європи з питань організації та функціонування підрозділів поліції 19 вересня 2001 р. // Міжнародно-правові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку. К., 2002. С. 62–125. URL: <http://polis.osce.org/library/f/2687/1492/CoE-FRA-RPT-2687-RU-1492>.
  14. Європейська конвенція про попередження катувань та нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження і покарання: Ради Європи, Міжнародний документ від 26.11.1987. Офіційний сайт ВРУ. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_068
  15. Загальна декларація прав людини : прийнята і проголошена резолюцією 217А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 груд. 1948 р. // Права людини. Основні міжнародно-правові документи : зб. докум. К., 1989. С. 9–14.
  16. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку : резолюція 34/169 Генеральної Асамблеї ООН 17 груд. 1979 р. // Міжнародноправові стандарти поведінки працівників правоохоронних органів при підтриманні правопорядку. К., 2002. С. 5–15. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_282.
  17. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб : прийнятий 23 лип. 1996 . // Міжнародні правові акти та законодавство окремих країн про корупцію. К., 1999. С. 99–101.
  18. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права : прийнятий і відкритий для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією 2200 А (XXI) Генеральної Асамблеї ООН від 16 груд. 1966., ратифікований Україною 19 жовт. 1973 р. // Права людини. Основні міжнародно-правові документи : зб. докум. К., 1989. С. 28–49.
  19. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права : прийнято 16 груд. 1966 р. // Права людини. Основні міжнародно-правові документи : зб. докум. К., 1989. С. 15–27.
  20. Основні положення про роль адвокатів : прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам 1 серп. 1990 р. // Бюлетень законодавства і 33 юридичної практики України. – К., 2000. – № 1 : Адвокатура в Україні. С. 179–184.
  21. Основні принципи застосування сили та вогнепальної зброї службовцями органів правопорядку. Прийняті восьмим Конгресом ООН з попередження злочинності та поводження з порушниками, Гавана, Куба, 27 серпня – 7 вересня 1990 року. ООН. Принципи, Міжнародний документ від 07.09.1990. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_334
  22. Основні принципи незалежності судових органів : схв. резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листоп. та 13 груд. 1985 р. // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій / Українсько-американське бюро захисту прав людини. Амстердам-Київ, 1996. С. 28–31.

23. Основные принципы этики полицейской службы: утв. 9 мая 1979 г. резолюцией № 690 Парламентской Ассамблеи Совета Европы. URL: <http://window.edu.ru/library/pdf2txt/687/64687/35726/page8>
24. Керівні принципи, щодо ролі осіб, які здійснюють судове переслідування від 27 серпня – 7 вересня 1990 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_859
25. Свод принципов защиты всех лиц, подвергаемых задержанию или заключению в какой бы то ни было форме : утв. резолюцией 43/173 Генеральной Ассамблеи ООН от 9 декабря 1988 г. // Права людини і професійні стандарти для юристів в документах міжнародних організацій / Українсько-американське бюро захисту прав людини. Амстердам-Київ, 1996. С. 31–37.
26. Стандарты независимости юридической профессии Международной ассоциации юристов: приняты на конференции МАЮ в сентябре 1990 г. в г. Нью-Йорке. URL: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1132192>
27. Статут Організації Об'єднаних Націй : прийнятий 26 черв. 1945 р.
28. Статут Ради Європи : прийнятий 5 трав. 1945 р.

Основна література

1. Бесчастний В. М. Етикет і професійна етика поліцейського / В. М. Бесчастний, Т. В. Кононенко, Т. М. Сабельникова ; М-во внутр. справ України, Донецький юрид. ін-т. Київ : ВД Дакор, 2019. 216 с.
2. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів: навч.-метод. матеріали. К.: НАДУ, 2013. 76 с.
3. Ведерніков Ю.А., Кульбач С.О., Кучук А.М. Юридична деонтологія: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Дніпропетровськ, 2011. 205 с.
4. Гапотій В.Д. Юридична деонтологія: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 146 с
5. Гіда Є. О. Деонтологічні основи правоохоронної діяльності міліції України: [навч. посіб.] К. : О. С. Ліпкан, 2011.
6. Гусарев С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): Навч. посібник. К.: Знання, 2010. 655 с.
7. Деонтологічні засади службової діяльності: Службовий етикет правоохоронця (поліцейського) [Текст]: Пам'ятка / Петрова Г.М. К.: Нац. акад. внутр. справ, 2015. 104 с.
8. Добросовісність та етика : навч.-метод. посіб. / Освіта заради справедливості. Серія університетських модулів. Організація Об'єднаних Націй. Відень, 2021.
9. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / Т. Б. Гриценко, С. П. Гриценко, Т. Д. Іщенко та ін. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
10. Закон України «Про Національну поліцію» : наук.-практ. комент. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В. В. Сокурєнка; О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. О. Юхно та ін. ; передм. В. В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.
11. Зусін В. Я. Професійна етика та естетика поліцейського : навчальний посібник / В. Я. Зусін, М. О. Семенишин, В. В. Остапчук. Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2018. 31 с.
12. Кацавець Р. С. Професійна етика юриста : навчальний посібник. 2-е вид., доповнене. К.: Алерта, 2022. 246 с.
13. Кацавець Р.С. Юридична деонтологія. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2016. 126 с.
14. Кравчук В.М. Глосарій з дисципліни «Юридична деонтологія і професійна етика»: [навчально-методичне видання для студентів денної та заочної форм навчання галузі знань – 08 «Право», 29 «Міжнародні відносини»; спеціальності – 081 «Право»,

- 293 «Міжнародне право», освітньо-професійні програми – «Право», «Міжнародне право»]. Тернопіль: «Вектор». 2020. 68 с.
15. Кравчук В.М. Поліцейська деонтологія: навчально-методичний практикум для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність». Тернопіль: «Вектор», 2021. 80 с.
  16. Кравчук В. М. Глосарій з дисципліни «Поліцейська деонтологія». Тернопіль: «Вектор». 2022. 92 с.
  17. Кравчук М. В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-є вид., змін. й доп. / М.В. Кравчук (авт.–упоряд). Тернопіль: Екон. думка, 2016.
  18. Макаренков О. Л. Юридична деонтологія : [навчально-методичний посібник для студентів юридичного факультету] / О.Л. Макаренков, Л.Г. Удовика. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 102 с.
  19. Орзіх М.П., Крусян А.Р. Юридична деонтологія [Текст]: навч.-метод. посіб. О.: Юридична література, 2011. 48 с.
  20. Осауленко О.І. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. К.: Істина, 2012. 224с.
  21. Пендюра М. М. Поліцейська деонтологія : курс лекцій. К.: 7БЦ, 2021. 277 с.
  22. Пендюра М. М., Старицька О. О. Поліцейська деонтологія : навч. посіб. / М. М. Пендюра, О. О. Старицька. К. : ФОП Маслаков, 2020. 276 с.
  23. Петришин О. В., Зінченко О. В. Юридична деонтологія : посіб. для підгот. до заліків та іспитів. Харків : Право, 2018. 84 с.
  24. Пилипенко К.М., Соловійова В.В. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. Донецьк: ТОВ «Юго-Восток Лтд», 2006. 86 с.
  25. Поліцейська деонтологія: збірник тестових завдань : навч.-метод. посібник / М. І. Саєнко, Д. А. Селіхов, І. С. Лантух. Т. О. Жеглінська. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ; Ліра ЛТД, 2020. 60 с.
  26. Поліцейська деонтологія: навчальний посібник / Марковський В.Я., Савайда О.І., Тополевський Р.Б., Шопіна І.М., Андрусак І.П.; за заг. ред. В.Я. Марковського. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 316 с.
  27. Поліцейська деонтологія : навч. посібник / кол. авт. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с.
  28. Поліцейська діяльність [Текст]: навч. посіб. / [авт.кол.: В. О. Басс, В. М. Білик, С. Г. Братель, В. І. Варивода та ін.; за ред. В. А. Кулікова]. Київ: ФОП Маслаков, 2021. 570 с.
  29. Посібник для підвищення кваліфікації працівників органів та підрозділів Національної поліції України / О. Безпалова, К. Бугайчук, А. Войціховський та ін. ХНУВС. 2019. 132 с.
  30. Професійна етика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Здирко ; Вінниц. держ. аграр. ун-т. Київ : Центр учбової л-ри, 2021. 252 с.
  31. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В.С. Бліхара. Львів : ПП «Арал». 2018. 108 с.
  32. Професійна етика юриста: підручник / [В. С. Бліхар та ін.; за ред. проф. В. С. Бліхара]; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів; Хмельницький: Хмельниц. ун-т упр. та права, 2016. 357 с.
  33. Свиридюк Н. П. Юридична деонтологія: навчально-методичний посібник. К. : «Хай-Тек Прес», 2012. 336 с.
  34. Скакун О.Ф., Овчаренко И.Н. Юридическая деонтология. Учебник. Х.: Основа, 2010. 304 с.

35. Сливка С. С. Юридична деонтологія: підручник / С. С. Сливка; Нац. ун-т «Львів. політехніка», Ін-т права та психології. [6-те. вид.]. К.: Атіка; Х.: Право, 2015. 295 с.
36. Сорокотягин И. Н. Профессиональная этика юриста : учебник для среднего профессионального образования / И. Н. Сорокотягин, А. Г. Маслеев. 3-е изд., перераб. и доп. М.: Издательство Юрайт, 2019. 262 с.
37. Сушик І.В. Етика та деонтологія соціального працівника: навч. посіб./ Луцьк: ІВВ Луцький НТУ, 2020. 188 с.
38. Тетарчук І.В. Юридична деонтологія: навчальний посібник для підготовки до іспитів. К.: Центр учбової літератури, 2022. 158 с.
39. Ткаченко В.Д., Погребняк С.П., Лук'янов Д.В. та ін. Юридична деонтологія: підручник / За ред. В.Д. Ткаченка. Х.: Одиссей. 2006. 256 с.
40. Ухач В. З. Юридична деонтологія і професійна етика: навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 336 с.
41. Хрестоматия по юридической деонтологии. Сборник нормативных актов (международных, отечественных, зарубежных) об основных стандартах профессиональной деятельности юристов (с общими комментариями к разделам). Для юридических вузов и факультетов.: Сост. и общ. ред. д-р юрид. наук. проф., чл.-корр. АпрН Украины О.Ф. Скакун. Х.: Эспада, 2002. 448 с.
42. Юридична деонтологія [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [А. С. Шевченко та ін.]. Донецьк: Юго-Восток, 2013. 338 с.
43. Юридична деонтологія і професійна етика та логіка для юристів: [навчально-методичний практикум для студентів денної та заочної форм навчання на пряму підготовки «Право», «Міжнародне право»] / А. В. Грубінко; В. М. Кравчук. Тернопіль, 2019. 120 с.
44. Юридична деонтологія. Від навчання до практики: навч. посіб. / Радовецька Л.В., Лясковська С.П., Тихомиров О.О., Ватраль А.В., Буряковська К.О., Тугарова О.К. К.: Кондор, 2019. 296 с.
45. Юридична деонтологія: навч. посібник / М. М. Пендюра, О. В. Дручек; МВС України, НАВС. Київ, 2015. 304 с.
46. Юридична деонтологія: підручник / С.П. Погребняк, О. О. Уваров, Г.О.Христова; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.
47. Юридична деонтологія: робоча програма навчальної дисципліни / розробник М. А. Бурдоносова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2018. 32 с.

Додаткова література

48. Барко В. І., Барко В.В. Професіограма дільничного офіцера національної поліції України. Право і безпека – Право и безопасность – Law and Safety. 2019. № 1 (72). С. 91-96.
49. Барко В. І., Ірхін Ю. Б., Нещерет Т. В., Шаповалов О. В. Професіографічний опис основних видів діяльності в органах внутрішніх справ України. Київ : РВЦ КНУВС ; Друк. МВС, 2007. 100 с.
50. Бігун В. Добросесність і правосуддя. (Філософія. Теорія. Практика.). Київ: Інтерсервіс, 2021, 500 с.
51. Гіда Є. О. Деонтологічні засади діяльності поліції та їх закріплення у міжнародно-правових документах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер.: : Право. 2014. Вип. 25. С. 20-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_25_5
52. Гончаренко В.Г. Юридичний словник. К.: Форум, 2005. 473 с.

53. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. К.: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.
54. Денисюк Д. Завдання національної поліції України: проблеми законодавчого закріплення. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №8 С. 100-104.
55. Етика правника: тези доповідей та повідомлень учасників круглого столу / за заг. ред. Т. Б. Вільчик. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. 322 с.
56. Калайанов Д. П. Поліція країн ЄС та використання її досвіду в адміністративній діяльності органів внутрішніх справ України: теорія і практика: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07; Одеськ. держ. ун-т внутр. справ. О., 2010. 455 с.
57. Кацавець Г. М., Паламар Л. М. Мова ділових паперів. Підручник. 4-те вид., перероб. і доп. К.: Алерта, 2008. 320 с.
58. Кацавець Р. С. Культура мови у професійному спілкуванні юристів. Навчальний посібник. К.: Алерта, 2007. 143 с.
59. Кацавець Р. С. Мова у професії юриста. Підручник. [для студ. вищ.навч.закл.] К.: 2010. 304 с.
60. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво. Підручник [для студ. вищ.навч.закл.] К.: Правова єдність. 2018. 216 с.
61. Кацавець Р. С. Професійна етика юристів. Навч. посібник. К.: 2017.
62. Кацавець Р. С. Юридична психологія. Навчальний посібник. К.: 2017.
63. Кісіль З. Р. Юридико-психологічні засади запобігання професійній деформації працівників правоохоронних органів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 848 с.
64. Кобзар О. Ф. Поліцейська діяльність в Україні: адміністративно-правовий аспект: монографія. Харків; Дніпропетровськ : Панов, 2015. 316с.
65. Конфлікти в оперативно-розшуковій діяльності кримінальної поліції України. Навчально-практичний посібник [Д. О. Александров, Б. І. Бараненко, О. І. Богучарова та ін.]: за ред. В. М. Комарницького, 227 В. О. Криволапчука, Б. І. Бараненка. МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Сєверодонецьк, РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2018. 661с.
66. Копіна О. П. Діалог поліції та громади як соціальна технологія 35 впровадження принципів community policing у місцевій громаді : метод. рек. / О. П. Копіна, О. С. Мірошник, О. О. Сердюк ; Фонд Місц. Демократії ; Лаб. мир. рішень; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : [ХНУВС], 2018. 124 с.
67. Копча В. В. Поняття поліції (поліцейських функцій) у стандартах Ради Європи та ОБСЄ. *Публічне право*. 2017. № 2. С. 211–218. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2017_2_29
68. Кравчук В. М. Активність суддів в соцмережах: ризики і рекомендації. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції. Тернопіль, ЗУНУ, 28 квітня 2023 року. С.90-93.
69. Кравчук В. М. Добросесність як деонтологічна норма поведінки представників юридичних професій. Модернізація інститутів держави і права під впливом процесів глобалізації: Міжнародна юридична науково-практична конференція «Актуальна юриспруденція» (присвячена 30-річчю незалежності України) 25.11.2021. URL: https://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2260%3A23122021&catid=282%3A1-112021&Itemid=348&lang=ru
70. Кравчук В.М. Люстрація як механізм очищення влади: теоретичні та деонтологічні грані. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. Вип.3 (27). С. 25-30. DOI:10.35774/app2021.03.025

71. Кравчук В. М. Морально-етичні принципи слідчої діяльності. Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності: збірник матеріалів засідання № 4 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м.Кропивницький, 16 грудня 2022 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2022. С. 43-47.

72. Крашеніннікова Т. В. Комунікативна компетенція працівника Національної поліції: Навчальний посібник. Дніпро: Адверта, 2017. 107 с.

73. Лєко Б. Юридична етика: Навч. посіб. Чернівці, 2008. 280 с.

74. Логвиненко Б. О., Кравченко І. С. Взаємодія поліції та суспільства на засадах партнерства в діяльності підрозділів превентивної діяльності: Методичні рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 20 с.

75. Ложкін Г. В., Пов'якель Н. І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2006. 416 с.

76. Марченко О. В. Комунікативна культура юриста : навч. посібник. Дніпропетровськ : ТОВ «Інновація», 2015. 200 с.

77. Организация професійної діяльності юриста: теорія і практика: Пер. з 2-го англ. вид. / Ф. Бойл, Д.Каппс, Ф. Плауден, К. Сендфорд; Наук. ред. пер. В.І.Андрейцев. К.: Знання, 2006. 478 с. (Європейське право).

78. Пам'ятка працівника Національної поліції України : Інформаційнодовідкові матеріали з питань професійного спілкування поліцейських / [уклад.: Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 52 с.

79. Права людини в діяльності поліції. Практичний посібник URL: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/12804.pdf>

80. Права людини в документах ООН [Текст] / упоряд. та вступ. слово Т. Яблонська. К. : Українсько-Американське бюро захисту людини; Амстердам: [б.в.], 1997. 278 с.

81. Професійне спілкування працівників Національної поліції: підручник / авт. кол.: С. І. Яковенко, О. М. Цільмак, Ю. В. Меркулова та ін.; За ред. док. псих. наук, проф. С. І. Яковенка. Одеса: Астропринт, 2017. 260 с

82. Психологія у професійній діяльності поліції : навч. посіб. / [О. О. Євдокімова, І. В. Жданова, Д. В. Швець та ін.] ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка; МВС України, Харків, нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 426 с

83. Пугач В. О. Кваліфікація та компетентності в системі підготовки кадрів для Національної поліції. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Харків : ХНУВС, 2018. С. 30.

84. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / За заг. редакцією О. А. Банчука. К. : Москаленко О.М., 2013. 588 с.

85. Токарська А.С., Кочан І.М. Культура фахового мовлення правника: [навч. посіб.]. Львів: Світ, 2013. 312 с.

86. Bowling, Benjamin, Coretta Phillips, Alexandra Campbell, and Maria Docking. "Policing and Human Rights: Eliminating Discrimination, Xenophobia, Intolerance and the Abuse of Power from Policework." Article introduced from UNRISD Conference on Racism and Public Policy, Durban, South Africa, Sep. 2001.

87. Brogden M. E. and Nijhar P. Community Policing: National and International Models and Approaches. Portland, OR: Wilan, 2005.

88. Brown, D. "The Impact of Codes of Ethics on Behaviour: a Rapid Evidence Assessment." London: College of Policing, 2014. Доступно за посиланням: https://whatworks.college.police.uk/Research/Documents/REA_codes_of_ethics.pdf.

89. Chêne, Marie. "Codes of Ethics for the Police." Berlin: Anti-Corruption Helpdesk, Transparency International, 2013. Доступно за посиланням: http://www.transparency.org/whatwedo/answer/codes_of_ethics_for_the_police.
90. College of Policing. "Code of Ethics: A Code of Practice for the Principles and Standards of Professional Behavior for the Policing Profession of England and Wales." London: College of Policing, 2014. Доступно за посиланням: https://www.college.police.uk/What-we-do/Ethics/Documents/Code_of_Ethics.pdf
91. De Rover, C., and Anja Bienert. "To Serve and To Protect: Human Rights and Humanitarian Law for Police and Security Forces." Geneva: International Committee of the Red Cross, 2014. Доступно за посиланням: <https://www.icrc.org/en/publication/0698-serve-and-protect-human-rights-and-humanitarian-law-policeand-security-forces>.
92. Denham Tara. "Police Reform and Gender." Edited by Megan Bastick and Kristin Valasek. Geneva: DCAF, OSCE/ODIHR, UN-INSTRAW, 2008. Доступно за посиланням: <https://www.dcaf.ch/police-reform-andgender-tool-2>.
93. Dixon, David. "The Normative Structure of Policing." In A Culture of Corruption: Changing an Australian Police Service, edited by Dixon David. Sydney: Hawkins press, 1999.
94. Grant, J. Kevin. "Ethics and Law Enforcement." FBI Law Enforcement Bulletin 71, no. 12 (2002): 11-14. Доступно за посиланням: <https://www.hsdl.org/?view&did=447456>.
95. Prenzler, Tim, Louise Porter, and Geoffrey P. Alpert. "Reducing Police Use of Force: Case Studies and Prospects." Aggression and Violent Behavior 18, no. 2 (2013): 343-356.
96. Rydberg, Jason and William Terrill. "The Effect of Higher Education on Police Behavior." Police Quarterly 13, no.1 (2010): 92-120.
97. Shipley, Thomas, Anne-Christine Wegener and Mark Pyman. "Codes of Conduct in Defence Ministries and Armed Forces: What Makes a Good Code of Conduct?" London: Transparency International UK, 2011. Доступно за посиланням: <https://www.ncjrs.gov/App/publications/abstract.aspx?ID=198313>
98. UNODC. "Handbook on Police Accountability, Oversight and Integrity." Vienna: United Nations, 2011. Доступно за посиланням: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/crimeprevention/PoliceAccountability_Oversight_and_Integrity_10-57991_Ebook.pdf.
99. UNODC. "Policing: The Integrity and Accountability of the Police. Criminal Justice Assessment Toolkit." New York: United Nations, 2006. Доступно за посиланням: https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/cjat_eng/CJAT_Toolkit_full_version.pdf
100. West, Ronald A. "Democratic Oversight of Police Forces, Mechanisms for Accountability and Community Policing." Washington D.C.: National Democratic Institute for International Affairs, 2005. Доступно за посиланням: <https://www.ndi.org/publications/democratic-oversight-police-forces-mechanismsaccountability-and-community-policing>

Інтернет-ресурси

- ✓ <http://www.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
- ✓ <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України
- ✓ <http://court.gov.ua/> - Офіційний веб-портал судової влади України
- ✓ <http://ccu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Конституційного Суду України
- ✓ <http://www.president.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Президента України
- ✓ <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/index> - Міністерства внутрішніх справ

- ✓ <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
- ✓ <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського
- ✓ <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> - каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
- ✓ <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> - каталог національних бібліотек країн світу
- ✓ <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> - каталог електронних бібліотек України
- ✓ <http://www.rada.kiev.ua/LIBRARY/index.htm> – Національна парламентська бібліотека України.
- ✓ <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib> – Наукова бібліотека національного університету “Києво-Могилянська академія”.
- ✓ <http://luki.luki.kiev.ua/win/indw.html> – Публічна бібліотека ім. Лесі Українки.
- ✓ <http://www.pravo.biz.ua> – юридична бібліотека
- ✓ <http://law.biz.ua/books/0023/0204.htm> - юридична бібліотека (Україна)
- ✓ <http://www.lib.com.ua/> - електронна бібліотека
- ✓ <http://www.ebk.net.ua> – повні тексти юридичних книг (бібліотека Князева)
- ✓ <http://forum-pravo.com.ua/> - правовий форум України «Правознавець»
- ✓ <http://www.legalactivity.com.ua/> - "Актуальна юриспруденція" Міжнародні юридичні науково-практичні конференції
- ✓ <http://pravoua.com.ua/ua/> - Юридичний журнал «Право України»